

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมทฤษฎีและแนวความคิดสำคัญในเรื่องความคิดนามธรรม และการตัดสินคุณค่าศีลธรรมทั้งในสาขาวิชาจิตวิทยาสังคม สังคมวิทยา และปรัชญา
2. เพื่อเป็นการทดสอบว่ามีความซับซ้อนความคิดนามธรรมตามทฤษฎีของไอคอนเนอร์ และมีการพัฒนาขั้นการตัดสินคุณค่าศีลธรรมตามทฤษฎีของโคห์ลเบิร์กเป็นแบบทั่วไปจริง
3. เพื่อศึกษาว่าการศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ช่วยพัฒนาความซับซ้อนความคิดนามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมในนิสิต
4. เพื่อศึกษาว่าระดับความซับซ้อนความคิดนามธรรมมีความสัมพันธ์กับชั้นของการตัดสินคุณค่าศีลธรรม
5. เพื่อศึกษาว่าหลักสูตรการสอนในคณะอักษรศาสตร์พัฒนาความคิดแบบอิสระนิยมมากกว่าแบบอนุรักษนิยม

วิธีดำเนินการวิจัยโดยสังเขปมีดังนี้

1. ทำการสัมภาษณ์นิสิตคณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่หนึ่งและชั้นปีที่สี่ ผู้มีภูมิลำเนาต่างบ้านต่างเมือง-เศรษฐกิจ ตลอดจนการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยชั้นละ 50 คน การถามใช้แบบสอบถามความคิดนามธรรมของไอคอนเนอร์ แบบสอบถามการตัดสินคุณค่าศีลธรรมของโคห์ลเบิร์กและเรื่องสมมติเพื่อการตัดสินใจทางศีลธรรม 2 เรื่องจากหนังสือ จริยศาสตร์ ของศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์

2. ทำการตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อหา

2.1 ค่าเฉลี่ยร้อยละของความซับซ้อนความคิดนามธรรม และขั้นการตัดสินคุณค่าศีลธรรมเปรียบเทียบระหว่างนิสิตชั้นปีที่หนึ่งและนิสิตชั้นปีที่สี่

2.2 ใช้การทดสอบ t ของการวัดความซับซ้อนความคิดนามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมระหว่างนิสิตชั้นปีที่หนึ่งและนิสิตชั้นปีที่สี่

2.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความซับซ้อนความคิดนามธรรมและขั้นการตัดสินคุณค่าศีลธรรมของนิสิตชั้นปีที่หนึ่งและนิสิตชั้นปีที่สี่

ผลการวิจัยอาจสรุปได้ดังนี้ การศึกษาซึ่งเป็นแกนหลักในกระบวนการอบรมใหญ่ระเบียบสังคมมีผลอย่างสำคัญต่อการพัฒนาความคิดในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาบุคคล ซึ่งการพัฒนาบุคคลด้านสำคัญที่สุดคือการพัฒนาความคิดด้านนามธรรมและจริยธรรม อันจะทำให้บุคคลเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน ยังผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้ การศึกษาในคณะอักษรศาสตร์มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเสริมสร้างความคิดนามธรรม ให้นิสิตรู้ถึงคุณค่าทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่ามีการพัฒนาความซับซ้อนความคิดนามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมอย่างแท้จริงตามทฤษฎีที่นักพัฒนาการโครงสร้าง เช่น ฮาร์วีย์ ไอ คอนเนอร์ เปียเจต์ และโคห์ลเบอร์กวางไว้เป็นแบบสากล

นอกจากนั้น ผู้วิจัยพบว่าเมื่อสร้างคำถามเกี่ยวกับความคิดนามธรรมและสร้างเรื่องปัญหาเพื่อการตัดสินใจทางด้านศีลธรรมแก่ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างแล้ว ปรากฏว่าคำตอบที่ได้รับแสดงความแตกต่างในด้านความคิดระหว่างประชากรตัวอย่างเหล่านั้น ความแตกต่างในด้านความคิดนี้ทฤษฎีจิตวิทยาสังคมกล่าวว่าเป็นผลของโครงสร้างมโนภาพรวม ซึ่งปัจเจกบุคคลมีการพัฒนาเป็นขั้น ๆ จากชั้นความเรียบง่ายมาสู่ชั้นที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ความแตกต่างในความคิดด้านต่าง ๆ เช่นความคิดนามธรรม การตัดสินคุณค่าศีลธรรมเกิดขึ้นเมื่อปัจเจกบุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมเพิ่มมากขึ้น อย่างเช่น เมื่อได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น ในกรณีนี้

วิจัยนี้ ประชากรตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีพื้นฐานทางสังคม-เศรษฐกิจและการเลี้ยงดูแบบเดียวกัน เมื่อต่อมาได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นก็ทำให้เกิดการพัฒนาความคิดในระดับที่สูงขึ้นได้ อีกประการหนึ่ง วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในคณะอักษรศาสตร์ของการพัฒนาความคิดนามธรรม และจริยธรรมอยู่แล้ว จึงทำให้ผลการวิจัยปรากฏว่านิสิตชั้นปีที่สี่มีการพัฒนาความคิดนามธรรมและการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมในระดับสูงกว่านิสิตชั้นปีที่หนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่เชื่อถือได้ (นัยสำคัญที่ระดับ 0.01)

นอกจากนี้แล้วนักทฤษฎีจิตวิทยาสังคมกล่าวว่าความคิดของคนเราจัดรวมกันเป็นระบบ ดังนั้นผู้ที่มีความคิดนามธรรมในขั้นต้นย่อมมีการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมในขั้นต้น ๆ ด้วย ผู้วิจัยพบว่าความซับซ้อนความคิดนามธรรมมีสหสัมพันธ์กับขั้นการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นิสิตทั้งชั้นปีที่หนึ่งและชั้นปีที่สี่ มีความซับซ้อนความคิดนามธรรมในขั้นต่ำก็มีการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมในขั้นต่ำด้วย เช่นเดียวกับนิสิตที่มีความซับซ้อนความคิดนามธรรมในขั้นสูงก็มีขั้นการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมในขั้นสูงด้วย (นัยสำคัญที่ระดับ .01)

อนึ่ง ทฤษฎีพัฒนาการโครงสร้างอย่างเช่นของเปียเจท์ โคห์ล เบอร์กกล่าวว่าปัจเจกบุคคลมีการพัฒนาความคิดจากขั้นถ้อยกฏภายนอกตนมาสู่ขั้นถ้อยกฏที่ขึ้นต่อตนเอง ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ว่านิสิตชั้นปีที่สี่มีการพัฒนาความคิดแบบอิสระนิยมมากกว่าแบบอนุรักษนิยมเมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตชั้นปีที่หนึ่งจริงหรือไม่ ผลการวิจัยปรากฏว่านิสิตชั้นปีที่สี่มีการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมแบบอยู่ในขั้นถ้อยกฏของตนเองเป็นจำนวนมากกว่านิสิตชั้นปีที่หนึ่ง ซึ่งอยู่ในขั้นถ้อยกฏเกณฑ์ประเพณีเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจแปลความหมายได้ว่าการศึกษาในคณะอักษรศาสตร์มีผลต่อการพัฒนาความคิดแบบอิสระนิยมมากกว่าแบบอนุรักษนิยม จึงสรุปได้ว่า การวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ทุกประการ

ขอเสนอแนะ

ในการทำการศึกษาวิจัยในเรื่องทำนองเดียวกันนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้ แม้ผลการวิจัยในครั้งนี้จะสนับสนุนทฤษฎีที่ว่า การศึกษามีผลต่อการพัฒนาความคิดนามธรรมและการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมในปัจเจกบุคคลเป็นส่วนรวมจริง แต่ความจำกัดของการวิจัยครั้งนี้

อยู่ที่การศึกษาค้นคว้าความคิดเพียงอย่างเดียว หากใครกลุ่มความไปถึงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลโดยทั่วไปที่อาจคล้อยตามหรือไม่คล้อยตามความคิดนามธรรม และการตัดสินคุณค่าศีลธรรมของบุคคลผู้นั้นได้ การวางโครงการศึกษาวิจัยทั้งทางความคิดและพฤติกรรมควบคู่กันไป อาจจะให้ความรู้ในเรื่องศีลธรรมของบุคคลโดยทั่ว ๆ ไปอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยอาจสร้างสถานการณ์ทดลองในกรณีที่น่าจะทำกรทดลองได้ประกอบกันไปด้วย

นอกจากนั้นแล้วการวิจัยในครั้งนี้ยังทำในวงแคบ คือเฉพาะนิสิตในคณะอักษรศาสตร์เท่านั้น และศึกษาจากประชากรที่มีภูมิหลังด้านสังคม เศรษฐกิจ การเลี้ยงดู เพศ ศาสนา เช่นเดียวกัน หากมีใจจำกัดด้วยเวลาควรทำการศึกษานิสิตในคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ทำให้ประชากรตัวอย่างมีภูมิหลังที่แตกต่างกันมากขึ้น เช่น อาจมาจากต่างชนชั้น ต่างแบบ-การเลี้ยงดู ต่างเพศ ต่างศาสนา ต่างคณะที่ทำการศึกษา ยกตัวอย่างเช่นผู้ที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ อาจมีความซับซ้อนความคิดนามธรรมและขั้นการตัดสินคุณค่าศีลธรรมแตกต่างกันได้ และหากเป็นการทำการวิจัยแบบติดตามประวัติ คือวัดระดับความคิดนามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรม เมื่อแรกเข้าศึกษาครั้งหนึ่งเปรียบเทียบผลของการวัด เช่นเดียวกันนี้เมื่อเรียนครบตามหลักสูตรแล้ว จะทำให้ได้ความรู้ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเนื่องจากเป็นการวัดแบบติดตามผลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกันอย่างแท้จริง

อีกประการหนึ่ง ในเรื่องแบบสอบถามในการวิจัยหากมีการสร้างแบบสอบถามความคิดนามธรรมและสร้างเรื่องสมมติเพื่อการตัดสินคุณค่าศีลธรรม โดยอาจคัดลอกมาจากหลักธรรมในศาสนาพุทธ เพื่อวัดความคิดนามธรรม และปัญหาศีลธรรมที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย เช่นอาจคัดลอกมาจากข่าวในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร อาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้น เพราะผู้ตอบมีความคุ้นเคยกับขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทยอยู่แล้ว จะทำให้ได้คำตอบที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น หากมีการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังแนวที่ได้เสนอแนะมาดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่าอาจทำให้ได้ความรู้ในเรื่องการพัฒนาความคิดนามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมของมวลมนุษย์ได้กระจ่างชัดยิ่งขึ้นว่ามีการพัฒนาความคิดนามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมเป็นแบบลักษณะสากลจริงหรือไม่.